

MITROPOLITUL DOSOFTEI ȘI OPERA SA ÎN INTERPRETAREA INGINERULUI, TEOLOGULUI ȘI ISTORICULUI NICOLAE FUȘTEI

.....
Tatiana ROTARU

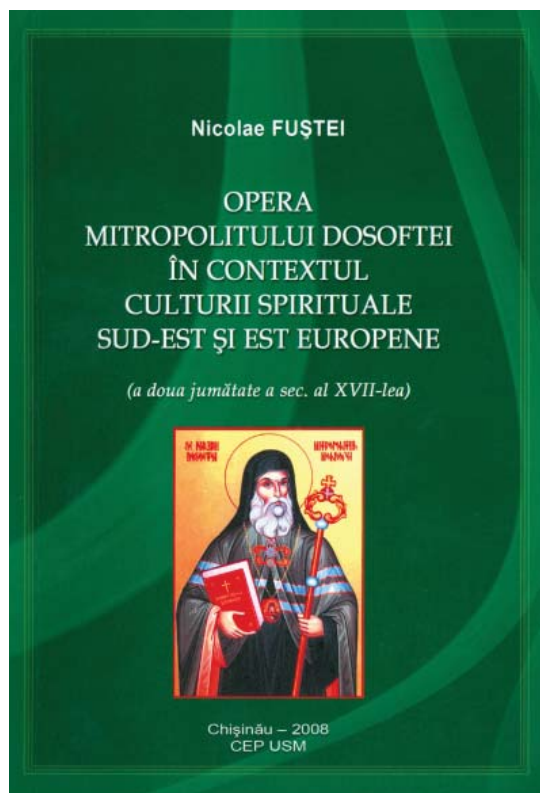
Se întâmplă și de acestea ca un savant, înainte de a se afirma, să treacă prin mai multe școli, studii aprofundate în diverse domenii, schimbarea profesiilor, ca într-un final fericit să le îmbine armonios pe toate pentru a realiza lucrări de certă valoare științifică. E cazul cercetătorului coordonator Nicolae Fuștei de la Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei.

Inginer de formație, se dedică studiului aprofundat al problemelor de istorie a culturii medievale românești. În prezent Nicolae Fuștei a ajuns la cea de-a 5-a sa monografie, deosebit de valoroasă în opinia experților - **Opera Mitropolitului Dosoftei în contextul culturii spirituale sud-est și est europene**, recent apărută, actuală, deși e cu referință la a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Mitropolitul Dosoftei a activat într-o *epocă*, numită ulterior *de aur a culturii românești*. Potrivit acad. Andrei Eșanu, de la distinsul istoric Ștefan Ciobanu, membru al Academiei Române, care a publicat în 1915 o primă lucrare de sinteză dedicată operei cărturărești a lui Dosoftei, nimeni nu a încercat să revizuiască ori să reevalueze ce s-a făcut în materie de cercetare și valorificare a moștenirii marelui nostru cărturar.

Această sarcină i-a revenit cercetătorului Nicolae Fuștei, care a avut curajul să înfrunte toate greutățile în realizarea unei lucrări de asemenea anvergură, să citească și să recitească prin arhive și biblioteci mii de pagini privind viața și activitatea Mitropolitului Moldovei, opera lui în original, să contrapună tezele expuse de alți cercetători din țară și de peste hotare și să le combată când a fost cazul cu toate argumentele de rigoare. Referitor la originea etnică a lui Dosoftei (numele de botez Dimitrie Barilovici), bunăoară, unii istorici sunt de părere că este grec, alții consideră că-i ucrainean sau român. Nicolae Fuștei, în urma studiilor sale, a ajuns la concluzia că este aromân, descendent din Serbia.

După lucrarea de sinteză a lui Ștefan Ciobanu au fost publicate doar studii privind unele aspecte ale vieții, cercetării ecleziastice și operei lui Dosoftei. Nicolae Fuștei, la rândul său, a reușit să prezinte întreaga activitate culturală, spirituală, tipografică și cărturărească a Mitropolitului Moldovei. La temelia lucrării a pus un spectru larg de izvoare documentare, narative și epistolare, opera propriu-zisă a cărturarului, traducerile sale, variate scrieri ecleziastice. Autorul investigației îl plasează pe Dosoftei într-o vastă arie de cultură de sorginte bizantină sud-est și est europeană, împrejurare care l-a determinat să-l vadă nu numai ca pe un mare reformator și inovator în cultura românească, dar și ca o personalitate de prim

Nicolae Fuștei. Opera Mitropolitului Dosoftei în contextul culturii spirituale sud-est și est europene. CEP USM, Chișinău 2008

rang în cultura europeană din sec. al XVII-lea.

Cercetările efectuate, susține acad. Andrei Eșanu în același *Cuvînt înainte*, i-au permis lui Nicolae Fuștei să ajungă la concluzii deosebit de interesante și valoroase, dintre care vom evidenția câteva. O privire similară asupra evoluției culturii românești din sec. al XVII-lea denotă un început de modernizare, de racordare la curentele culturale europene, dar ulterior transformate prin optica unei spiritualități autohtone, inclusiv și prin diversă operă a lui Dosoftei. Ideea unității de limbă și de neam a românilor este exprimată cu o deosebită putere de convingere de către cărturar, în special în predosloviile și dedicațiile lui la diversele scrieri și tipărituri. Prin traducerea cărților de cult în limba română, Mitropolitul Moldovei s-a manifestat ca un mare reformator al limbii liturgice, pe care a știut s-o promoveze, astfel încât să nu dezbină biserica și să nu trezească nemulțumirea clerului și a mirenilor, precum s-a întâmplat cu reforma lui Nikon în Rusia. Reforma lui Dosoftei a pus capăt dominației limbii slavone în Țările Române, atât în biserică, ct și în activitatea de stat.

Lucrarea inginerului, teologului și istoricului Nicolae Fuștei va trezi, fără îndoială, un viu interes în mediul intelectual academic și universitar, precum și cel al publicului larg de cititori în dorința de a afla lucruri noi despre acel care a fost Mitropolitul Dosoftei, trecut în rândul sfinților la 5 iunie 2005. UNESCO a consacrat anul 1974 Mitropolitului Dosoftei cu prilejul împlinirii a 350 de ani de la naștere și a trei secole de la trecerea sa în eternitate. Cartea, prin însăși apariția ei, constituie un eveniment științifico-cultural și un îndemn din partea autorului de a-i cunoaște mai bine pe acei care au dus prin secole faima Țării Moldovei.